

משרד החינוך

מערכת שידורים לאומית

איך "מטייחים" כמו גדולים?

סתם... פשוט דיברתי עם מישהי על נושא כלשהו...
גם הייתי צריך לעבור איפשהו כי תכננתי לקנות משהו בדרך...
לא משנה, בקיצור...
מצטער

העלמת עושה הפעולה

עברית לתיכון: תחום העמקה "תחביר"

שם המורה: יניב כהן

נניח ששברתי את הזכוכית....

הזכוכית נשברה
שברו את הזכוכית

מבנים תחביריים
להעלמת עושה הפעולה

אמרו לי שראו אותך במסיבה בחיפה

סכנה, כאן בונים

אם יאמרו לי ללכת, אלך

זהירות אבנים מידרדרות

בוואטסאפ הוסכם על שלושים ש' למשלוח מנות

אמר לי שראו אותך במסיבה בחיפה

1. משפטים
בעלי נושא
סתמי

סכנה, כאן בונים

אם יאמר לי ללכת, אלך

2. משפטים
בסביל

זהירות אבנים מידרדרות

בוואטסאפ הוסכם על שלושים ש למשלוח מנות

1. משפטים בעלי נושא סתמי

דרכים דקדוקיות ליצירת נושא סתמי

יש משפטים שהנושא בהם אינו מפורש. זה קורה כשהדובר אינו מעוניין לפרש מי בדיוק קשור לאותו הפועל, כלומר הנושא הוא "מישהו" או "משהו" סתמי.

משפט ללא אזכור הנושא

פעלים בגוף שלישי רבים

בעבר/בעתיד או פעלים

בהווה רבים זכר (הם)

ינותחו כנשוא + נושא סתמי.

דוגמה: נעלו את בית הספר.

נושא סתמי VS נושא מפורט

מר שוטר, הם גנבו לי את האופניים.

מר שוטר, גנבו לי את האופניים.

לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. כך משנים את התדמית הגרועה של החינוך המקצועי.

II. בקרב הציבור מאשימים את הממסד בהסללה של תלמידים מן הפריפריה.

III. בעתיד אמורים להיפתח בתי ספר מקצועיים ליד מפעלים.

(1) רק באחד משלושת המשפטים III-I הנושא אינו סתמי. הקף משפט זה.

(2) בחר באחד המשפטים שיש בהם נושא סתמי, וכתוב אותו מחדש: הוסף לו נושא מפורש.

בקרב הציבור, אנשים מאשימים את הממסד בהסללה של תלמידים מן הפריפריה

I. אומנם בדרכי החוכמה מקטינים את המאמץ במלחמה נגד היצר, אך ודאי אין סיכוי להכנעתו בלי מאמץ כלל.

העתיקו את המילה או המילים המעידות על המבנה התחבירי של העלמת נושא הפעולה וקבעו את תפקידו התחבירי.

1. המילה/המילים: מקטינים

2. התפקיד התחבירי: נשוא סתמי + נושא

דרכים דקדוקיות ליצירת נושא סתמי

יש משפטים שהנושא בהם אינו מפורש. זה קורה כשהדובר אינו מעוניין לפרש מי בדיוק קשור לאותו הפועל, כלומר הנושא הוא "מישהו" או "משהו" סתמי.

פועל בסביל + מילת יחס
(הוחלט על... , סוכם על... ,
מדובר ב...)

משפט ללא אזכור הנושא
פעלים בגוף שלישי רבים
בעבר/בעתיד או פעלים
בהווה רבים זכר (הם) ינותחו
כנשוא + נושא סתמי.
דוגמה: נעלו את בית הספר.

דוגמה: הוסכם על
הפסקת אש.

א. לפניך שלושה משפטים.

I. לקראת הבחירות לכנסת אורגנה עצרת תמיכה ביושב הראש של אחת המפלגות.

II. לכתב העיתון נודע על העצרת מפי מקורבים לראשי המפלגה.

III. לדברי הכתב, בסיום העצרת מחאו כפיים ליושב ראש המפלגה.

(2) באיזה משפט יש נושא מפורש? ציין את מספרו: 1

(3) בשני המשפטים האחרים נושא המשפט הוא סתמי.

מה הן שתי הדרכים להבעת סתמיות במשפטים אלה? לכל אחת משתי הדרכים הבא דוגמה מן המשפטים.

סביל + על/ ב _____ דוגמה: _____ נודע על

פועל בגוף ו/ו רבים _____ דוגמה: _____ מחאו

לפניך שני משפטים מורכבים שבהם עושה הפעולה אינו מוזכר. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. אין עונשים אלא אם כן מזהירים. פועל בגוף III רבים

II. בימי קדם הוטלו על גנבים עונשים כבדים כדי שלא ישובו לגנוב: ממאסר ממושך עד כריתת יד.

סביל + על/ב

(1) ציין ליד כל משפט את הדרך התחבירית להעלמת עושה הפעולה במשפט.

(2) הקף בכל משפט את המילה או המילים המבטאות דרך זו.

(3) בחר באחד מן המשפטים I-II והסבר מדוע העלימו את עושה הפעולה במשפט זה. ציין את המספר של

המשפט שבחרת.

במשפט I העלימו את עושה הפעולה על מנת להביע תוקף כללי, על-זמני.

נושא + נשוא VS נושא סתמי + נשוא

נשוא + נושא נש' + נו' סתמי

שמעתי שעושים פה מסיבה בלעדיי
א נשוא + נושא עושה את זה יותר טוב ממני
היי, **נשים** את הצרות מאחוריי
אנ'לא הולך עד שכולכם מג'נונים

נשוא + נושא נשוא + נושא

היי, **שמעתי שהתחלתם** בלעדיי
אפ'חד לא עושה את זה יותר טוב ממני
נשוא + נושא ש כבר מסתובב כולם בהיי
לא נעצור עד שכולכם מג'נונים

אנדרוי: "עדי, סגרי בבקשה את הברז כדי שנחסוך מים"

אנדרוי: "עדי, רצוי לסגור את הברז על מנת לחסוך מים"

אנדרוי: "עדי, סגירת הברז תתרום לחיסכון במים"

מה "חסר" במשפטים הכחולים?

אנדרי: "סְגֹרִי בבקשה את הברז כדי שנחסוך מים"

אנדרי: "רצוי לסגור את הברז על מנת לחסוך מים"

אנדרי: "סגירת הברז תתרום לחיסכון במים"

מבנים נוספים להעלמת עושה הפעולה

שם פעולה	שם פועל	פועל
סגירה	לסגור	סָגַרְי

מבנים נוספים להעלמת עושה הפעולה

שם פעולה	שם פועל	פועל
סגירה	לסגור	סָגַרְי
אין זמן		יש זמן

מבנים נוספים להעלמת עושה הפעולה

שם פעולה	שם פועל	פועל
סגירה	לסגור	סָגַרְי
אין זמן		יש זמן
אין גוף		יש גוף

מבנים נוספים להעלמת עושה הפעולה

הידעת?

פעמים רבות כללים, חוקים ומשפטים המבקשים להביע תוקף כללי נוקטים בצורות על-זמניות כמו שם פועל ושם פעולה

חובה להישאר בבידוד
חשוב לשמור על מרחק זה מזה
הקפדה על היגיינה אישית תמנע הדבקה

חזרה עד כאן

1. נעלו את בית הספר
 2. הוחלט על למידה מהבית
 3. אפשר ללמוד גם דרך הטלפון
 4. פיללתי למציאת חיסון לקורונה
-

העלמת עושה הפעולה

מתחו קו בין טור ימין לבין טור שמאל

(דרכים להעלמת עושה הפעולה) (דוגמות)

פועל ברבים	חיבור א.נשים בעזרת מוזיקה הוא אפשרי
------------	-------------------------------------

סביל + על/ ב	דובר על העבודה שמוזיקה מחברת בין א.נשים
--------------	---

שם הפועל	אומרים שמוזיקה מחברת בין א.נשים
----------	---------------------------------

שם הפעולה	אפשר לחבר בין א.נשים בעזרת מוזיקה
-----------	-----------------------------------

2. חשפטים בסביל

איך ומדוע נוצר סביל?

מושא תחבירי

נושא תחבירי

את הפסל

שברה

גיתית

איך ומדוע נוצר סביל?

מושא תחבירי

נושא תחבירי

את הפסל

שברה

גיתית

נשבר

איך ומדוע נוצר סביל?

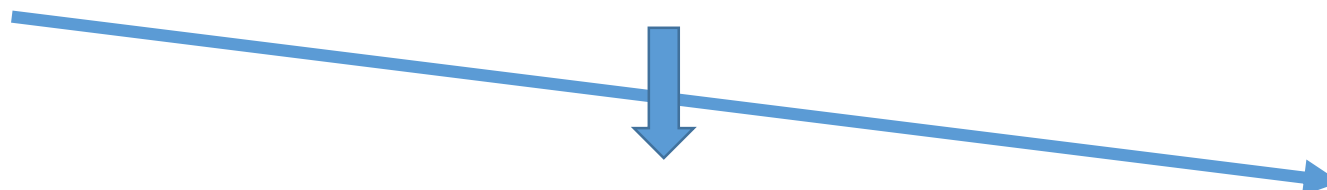
מושא תחבירי

נושא תחבירי

את הפסל

שברה

גיתית

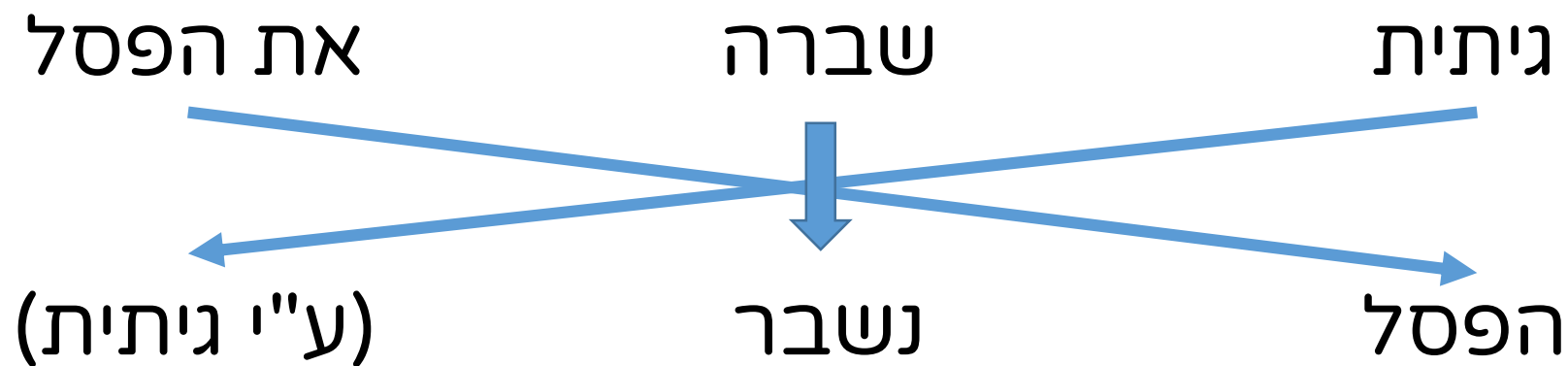

נשבר

הפסל

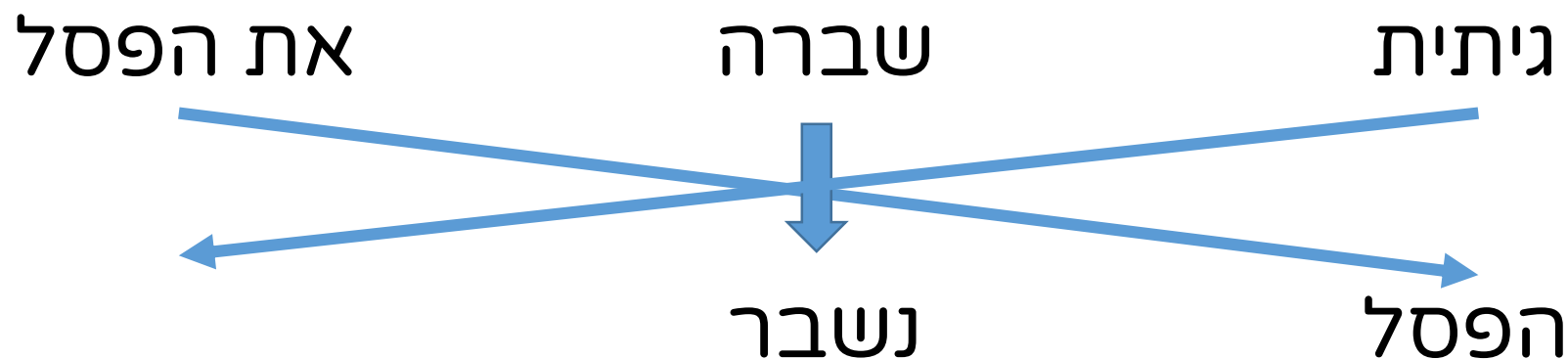
איך ומדוע נוצר סביל?

במשפטים אלה לעיתים יצוין עושה הפעולה, אך לא כנושא המשפט וזאת מתוך רצון להדגיש את הפעולה עצמה או את הדברים שנעשו ולא את מי שעשה אותם

איך ומדוע נוצר סביל?

במשפטים אלה לעיתים יצוין עושה הפעולה, אך לא כנושא המשפט וזאת מתוך רצון להדגיש את הפעולה עצמה או את הדברים שנעשו ולא את מי שעשה אותם

לפניך קטע על פי טקסט 2.

האם בימינו יִמְנוּ מנהל לבית הספר רק בשל הוותק שלו? האם ותיק הרופאים ימונה למנהל המחלקה?
אולי נהגו כך בעבר. כיום דורשים התאמה לתפקידי ניהול.

במשפטים שבקטע לא מצוינים עושי הפעולה.

ציין שתי דרכים תחביריות שונות להעלמת עושה הפעולה שבאות לידי ביטוי בקטע, והבא לכל דרך דוגמה
מן הקטע.

דוגמה מן הקטע:	יִמְנוּ, נהגו, דורשים	דוגמה מן הקטע:	פועל בגוף ו/ו רבים
דוגמה מן הקטע:	ימונה	דוגמה מן הקטע:	פועל בסביל

לפניך שני משפטים.

I. ברשתות חברתיות ובמשחקי וידאו משתמשים בטכניקת "הפרס המשתנה".

II. בימינו פותחו מערכות דיגיטליות ואפליקציות שביכולתן לשנות מחשבות והתנהגויות אנושיות.

(1) במשפטים אלה לא מוזכר עושה הפעולה. ציין איזו דרך תחבירית ננקטה בכל אחד מן המשפטים כדי שלא

להזכיר את עושה הפעולה.

משפט I פועל בגוף וו רבים

משפט II פועל בסביל

(2) בחר באחד מן המשפטים I-II ושכך בו את עושה הפעולה. היעזר בטקסטים.

ברשתות חברתיות ובמשחקי וידאו מפתחים משתמשים
בטכניקת "הפרס המשתנה".

סיכום

מבנים תחביריים להעלמת עושה הפעולה

1. נושא סתמי

✓ א. גוף שלישי רבים (אמרו לי ש)

✓ ב. פועל בסביל + על/ב (הוסכם על)

✓ *שם פועל ושם פעולה (רצוי...)

✓ 2. פועל סביל (נשברה)